

Олександр ВЕРТИЛЬ

«СУМЩИНА»

Мова про корінного сумчанина Володимира Голубничого. Незважаючи на різні заманливі пропозиції, залишився вірним Сумам, завжди повертався до міста на березі Псла, де зробив не тільки перші дитячі, а й спортивні кроки, що привели його до найвищих вершин світової слави. Хоча свого часу мав запрошення переїхати до Харкова, Києва, Москви, де одразу ж давали ключі від новенької просторої квартири. Але – не спокусився на побутові зручності й вигоди, продовжував щодня за будь-якої погоди «намотувати» десятки тренувальних кілометрів на біговій доріжці старенького стадіону «Спартак», на місці якого сьогодні височіє справжній красень європейського рівня стадіон «Ювілейний», з найдаліших континентів поспішав до дружини, сина і доньки.

Досить дивна річ: сьогодні хтось інший на місці Володимира Степановича і днював би, й ночував у президентських, на зборах, урочистостях, яких зараз вистачає. Бо йому таки є що розповісти, пригадати, чим похвалитися. Зрештою, що там казати – заслужив чоловік на пошанування і славу. Але побачити спортсмена-ветерана на якійсь спортивно-мистецькій чи ювілейній тусовці майже не вдається. Хіба що вже подія якась надзвичайна, приміром, змагання легкоатлетів України на приз його імені, то сором'язливо стоїть серед гостей чи спортивних функціонерів, аж ніяк не випинаючись у першу шеренгу. В Сумах до цього вже звикли. Тож коли бачать Володимира Степановича, радіють і неодмінно просять сфотографува-

Якщо спробувати перерахувати всі його нагороди, титули, звання, відзнаки, дипломи тощо, то не вистачить цілої сторінки. А вже за своє яскраве спортивне життя він досяг таких вершин і результатів, яких цілком вистачило б на кількох найбільш титулованих легкоатлетів світу. Учасник п'яти Олімпіад (1960, 1964, 1968, 1972 і 1976 років, що проходили в Римі, Токіо, Мехіко, Мюнхені і Монреалі), дворазовий олімпійський чемпіон, володар срібної та бронзової олімпійських медалей, повного комплекту нагород чемпіонатів Європи, шестиразовий чемпіон СРСР, восьмиразовий рекордсмен України, заслужений тренер, заслужений працівник фізичної культури України. А ще – кавалер золотого Олімпійського ордена, яким нагороджений першим в Україні в 1996-му році рішенням Міжнародного Олімпійського комітету. Міжнародна федерація легкої атлетики визнала його найкращим легкоатлетом ХХ століття, а ім'я спортсмена занесене до Книги рекордів Гіннеса. За значні заслуги перед рідним містом, у якому народився, виростав і яке прославив на весь світ, йому присвоїли звання Почесного громадянина Сум.

Фото Володимира КОВАЛЕНКА

Найкращий скороход ХХ століття

свого часу опікувалися мною. На жаль, не можу сказати, що вони мають потрібну підтримку. Можливо, не вистачає коштів, можливо, самим юнакам і дівчатам бракує завзятості й відданості обраній справі. В мої роки спортсмени були надзвичайно амбітними. Приміром, коли мені казали, що я не зможу виграти дистанцію в котрогось із спортсменів, у мене на тренуваннях взуття «горіло». А коли виходив на старт, то викладав не на всі сто, а на сто один. Тобто, були здорові спортивні амбіції.

- Але ж то були інші ідеологічні часи і, напевно, вони теж відіграли свою роль?

- Так, я на змаганнях про це завжди пам'ятав, а коли забував, делікатно нагадували. Особливо тоді, коли зустрічався зі спортсменами збірної США. Мене брали начебто в запасні, однак я знав: безпосередньо перед стартом скажуть, що повинен виходити на доріжку. Протистояння з американською збірою відчувалося на всіх, без винятку, змаганнях. Та я навіть оцю квартиру одержав як аванс за майбутню перемогу на Олімпіаді в Мехіко.

- Тобто...

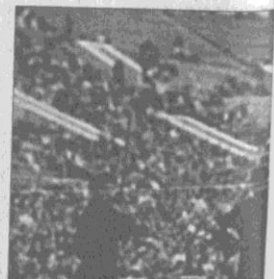
- У 1967-му році мені запропонували гарну квартиру і роботу в Хар-

- Ні, Оленка живе в Сумах, син – йськовий – у Мурманську. Там, у Росії, двоє онуків: дівчинка вчиться на журналістку, а онук – на військового лікаря. Часто телефонують, авідуються в гості.

- Нещодавно почув цікаву історію про те, як до Вас приїждив гість з Нової Зеландії, як її його приймали. Що то була за зустріч?

- Було таке, буквально два місяці тому. Телефонув мені Саша Салатенко і каже: в Києві проїздом голова Федерації ветеранів спортивної гідьби Нової Зеландії Майкл Паркер. Дуже хоче побувати в Сумах і зустрітися з вами. Він свого часу виступав за збірну цієї країни як скороход, прагнув помірятися зі мною дилою на доріжці, однак не склалося. Отож готуйтеся до зустрічі.

За кілька днів ми сиділи з Майклом в одному з сумських ресторанів, потім поїхали до мене на квартиру. Він все допитувався, чи маю я службову машину і водія. А я показую на маршрутне таксі і кажу, що ото і є моє авто. Словом, довгенько ми з ним говорили. Виявилось, що на одній з Олімпіад ми ледь-ледь не зустрілися, до того ж, знаємо багатьох наших колег по спорту. Коли від'їжджав, довго тиснув мою руку,

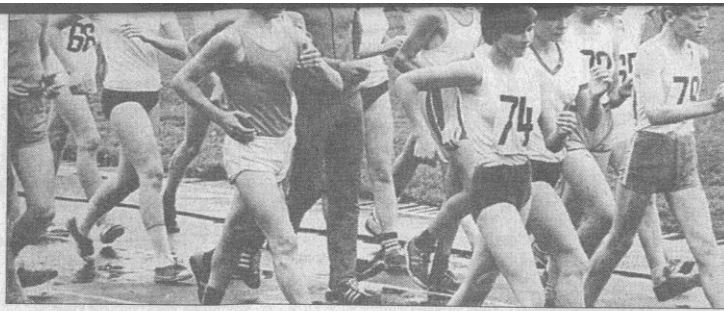

ше до фотооб'єкту молодих. Кажу у них все попереду – і рекорди, і слава, а він, мовляв, уже в минулому часі.

... Сидимо разом у його трикімнатній квартирі, в якій усе максимально просто і скромно. Хіба що численні кубки, медалі, світліни нагадують про колишню спортивну славу. Володимир Степанович дістає одну за одною неоціненні нагороди. Ось медаль з Риму, ось – з Токіо. А це, каже, Олімпійський орден. Далі – срібна олімпійська нагорода. Подає окремо медаль і ланцюжок до неї. «Оце таке сталося в одній з сумських шкіл, скрушно зітхає. – Запросили туди на виступ, узяв нагороду з собою. А школярі, коли побачили, давай кожен собі роздивлятися. І обірвали ланцюжок. Пішов пізніше до майстерні, аби припаяти, а майстер, поглянувши, похитав головою. Мовляв, уперше бачить подібне і не ризикує зі своїм паяльником братися за таку ювелірну роботу».

А за якусь хвилику підставляє стільчик, розчиняє дверцята антресолі і дістає величезну валізу із... взуттям. Більше десятка пар кросівок, кедів... Ось світла легенька пара – то на спеціальне замовлення виготовили на фабриці «Скороход». Вона особливо дорога, бо «привела» до золота. А ось у цих – срібло. А ті пари – для тренування. Чесно кажучи, аж дух перехопило, коли побачив таке багатство, причому, про кожну пару Володимир Степанович розповідає настільки захоплено і з деталями. Зітхає тільки, що навряд чи потрібні ці «взувачки» комусь іще. Хоча, коли запропонували передати ці раритети до якогось із музеїв, пожавішав: мовляв, справді, раптом комусь буде цікаво побачити, в чому ішов до нагород легендарний земляк?

Про все співрозмовник розповідає охоче, з деталями. Незважаючи на те, що наші житлові «хрущовки» майже поруч і ми просто приречені періодично зустрічатися на спільній вулиці, бачити сусіду випадає не частіше, ніж раз-двічі на рік. З кимось іншим ледь не щодня по кілька разів, а тут... Тож коли через керівника

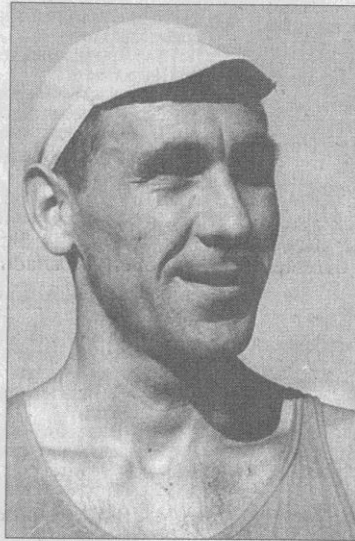
обласного відділення Національного Олімпійського Комітету України Олександра Салатенка вдалося «вийти» на В. Голубничого і зустрітися, не втримався, поцікавився, чи, бува, не переїхав він на іншу квартиру?

– Та що ви, – сміється ветеран. – Я вже звідси нікуди ані руш. Як-не-як, більше 40 років на одному місці. Звик до свого житла, а воно – до мене. А в тому, що місяцями не бачимось, немає нічого дивного. Ось вже кілька років підряд більшість часу проводжу на дачі, на Баранівці (одна з мальовничих околиць Сум. – прим. О.В.). Так звик до природи, що не може передати. Хоч і народився в місті, а хочеться тиші, спокою, затишку. Там у мене городу кілька соток, вирощую картоплю, моркву, цибулю, словом, усе, що росте. Поряд прегарний ставок, то я обзавівся вудками і з ранньої весни до пізньої осені по кілька годин на день сиджу на березі. Скажу вам – такі карасики гарні трапляються. Ото розпало в грубці, наварю юшки, дихаю свіжим повітрям, дивлюся на небо. Краса...

– Схоже, що через це й уникаєте всіляких зустрічей, презентацій...

– Авжеж, що так. Не люблю я галасу, шуму. Раніше якось охочіше ходив на зустрічі, спілкувався, а зараз – ні. Навіть коли треба навідатися на ринок за продуктами, то намагаюся скупитися якомога швидше і – додому. А прийду – аж голова обертом іде. Може, це й од віку, а може, через те, що дев'ять років тому переніс складну операцію. Трохи підупав і зір, і слух.

– А спортивні змагання часто відгадуєте? Тоді ж на ста-

діоні глядачі так гриміли, що куди там ринку...

– Але ж то все було в молодості. То є зовсім різні речі. Тоді я, коли виходив на спортивну доріжку, «відключався» від трибун, а бачив лише фінішну стрічку, яку прагнув за будь-яку ціну перетнути першим. Скажу вам чесно, доводилося «викладатися» так, що інколи вже нічому не був радий. Дуже складна і важка ця справа. Звичайно, якщо ставиш перед собою високі завдання, а не просто так – похизуватися.

– Ваша коронна дистанція – 20 кілометрів. Але маєте рекорди й на інших – 5-ти, 10-ти, 50-ти. Чому саме зупинили вибір на «двадцятці»?

– Випадково. Мої тренери чомусь вирішили, що має бути саме 20. Але вже пізніше, наприкінці 70-х років, коли я закінчував спортивну кар'є-

ру, мені сказали: міг би успішно виступати на 50-ти кілометрах, бо всі мої фізичні параметри відповідають саме такому відрізку. Та було пізно. Але я за цим не шкодую, бо все – таки як спортсмен відбувся.

– А чи пам'ятаєте свої світові, європейські рекорди? Адже Ви досить рано заявили про себе як скороход. Якщо не помиляюся, в сімнадцять років виграла першість України, а в дев'ятнадцять встановили перший світовий рекорд.

– Справді, легкою атлетикою я почав займатися досить рано і вже в юному віці демонстрував високі результати. Але годин, хвилин і секунд зовсім не пам'ятаю. Взагалі я не люблю цифр. От мене часто запитують, скільки тисяч кілометрів находив під час тренувань і змагань. А я не знаю. Пам'ятаю, що кожного дня – у спеку, дощ, мороз, вітер – доводилося крокувати, а скільки – порахуйте самі. Щодня – 15-20 кілометрів або й більше. І так майже сорок років. Ото перемножите і буде мій кілометраж.

– Нині в Сумах працює легкоатлетична школа імені Голубничого. Як часто навідуєтеся туди? Наскільки високий рівень майстерності сьогоднішніх юних спортсменів і чи достатньо уваги приділяють їм?

– Зараз там буваю вкрай рідко, бо вже інші часи, інші тренери, інші вимоги. Щодо юної зміни, то дійсно є талановиті і перспективні хлопці й дівчата. Однак з ними треба наполегливо займатися, хоча б так, як

кові. У Сумах мав двокімнатну, а підросли діти Оленка і Саша, тож моя родина потребувала розширення житлоплощі. Але на мої прохання ніхто не зважав. От я й надумав ризикнути і почав переговори з Харковом. Коли в Сумському обкомі партії дізналися про це, зчинився справжній рейвах. Мене викликали до першого секретаря і відразу ж заперили: квартира буде. Дійсно, протягом кількох годин питання було вирішене. Але, коли давали ордер, недвозначно натякнули, що наступного року чекають на мою перемогу в Мехіко. Діватися було нікуди... Як тільки виграв золоту медаль, «відбив» телеграму на Суми: мовляв, партійне доручення успішно виконав. А прийшовши додому, побачив листа-подяку за те, що дотримав слова.

– Іншими словами, якби на кону не стояла квартира, то невідомо, яким би був результат?

– Ні, я не звик програвати за будь-яких обставин. До того ж, мав сім'ю і відповідально ставився до родинного матеріального добробуту. Кожна перемога – то додатковий заробіток. Я просто не міг ризикувати грошима, хоча до 50 відсотків заробленого в мене, як і в інших спортсменів, вираховували. Жили за рахунок заробітної плати, вона, як на ті часи, була пристойною.

– Ви згадали про дітей. Як склалася їхня доля? Чи не пішли, в прямому значенні, батьковою доріжкою?

через перекладача казав, що його дрія збулася, бо хоч на схилі літ, а яки зустрівся зі мною, побачив Суми.

– Володимире Степановичу, насамкінець традиційне і децю банальне запитання. Якби Вам довелося починати своє життя спочатку, чи щось змінили б у ньому?

– Не подумайте, що кривкло душею, але від спортивної кар'єри відмовився б. Кажу про це чесно, бо вдруге не міг би і не ризикнув би обирати таке виснажливе життя. Сьогодні мені не віриться, що витримав подібні величезні навантаження, щодня думав про одне: як би виграти наступний старт, потім – новий, далі – ще один... Важко було, дуже важко. Однак тоді, коли починав, про це не знав, а зараз – інша справа.

Але ще продовжується нинішнє життя і думаю, як би розумно ним розпорядитися. Ось зібрав у пакет свої нагороди, вирішив передати їх одному з музеїв міста. Чого вони в мене лежатимуть? Може, хтось і прийде подивитися, знатиме, що це олімпійські нагороди сумчанина, який жодного разу не зійшов з дистанції, а боровся до останнього.

P.S. Позавчора Володимир Степанович Голубничий відзначив 75-річчя від дня народження. До численних вітань на адресу ювіляра «Сумщина» приєднує власні і бажає видатному землякові міцного здоров'я, гарного настрою, добра і щастя.